

ouders van waarde

Tien tips over overgaan en zittenblijven

Over overgaan en zittenblijven hebben ouders veel vragen. Ze weten bijvoorbeeld niet precies wat de regelgeving rond doubleren is en welke mogelijkheden er zijn om hun kind via een omweg toch een bepaald eindniveau te laten halen. En wie beslist eigenlijk of een kind overgaat of blijft zitten? Wat kunnen ouders doen als zij het niet eens zijn met de beslissing van school? Over dergelijke vragen gaan deze tien tips.

1. Zorg dat u op de hoogte bent van de regelgeving

De wetgever legt de verantwoordelijkheid voor het geven en het inrichten van onderwijs formeel bij het bevoegd gezag (schoolbestuur) van de school. In samenspraak met de directie en de leraren, die gezien worden als de professionals op pedagogisch-didactisch gebied, wordt onderwijskundig beleid geformuleerd. Daar hebben scholen een grote mate van vrijheid in. Zolang zij zich houden aan de kaders die de wet aangeeft, kunnen scholen zelf bepalen hoe zij hun onderwijs inrichten. Zij worden daarin gecontroleerd door de onderwijsinspectie.

Onderdeel van het onderwijskundig beleid is de zorg voor de voortgang van het leerproces van de leerlingen. Daar hoort bij dat bepaald wordt aan welke normen en eisen de leerling moet voldoen om succesvol het volgende schooljaar te kunnen volbrengen. Binnen het basisonderwijs wordt via de wet gestreefd naar het doorlopen van de basisschool binnen acht jaar. Zittenblijven gebeurt doorgaans alleen wanneer de leerresultaten en de ontwikkeling van een kind opvallend achterblijven bij die van de meeste klasgenoten en de school hiervoor nog geen oplossing heeft gevonden. Een kind is er soms bij gebaat nog eenzelfde jaar in dezelfde groep te blijven, vooral als het nog heel jong en speels is.

2. Zorg dat u op de hoogte bent van het schoolbeleid

Een beslissing of een leerling doorstroomt of doubleert, wordt niet lichtzinnig genomen. Als een leraar twijfelt of het kind wel in staat is te functioneren in een volgende groep of klas, dan wordt de leerling ingebracht in een lerarenvergadering. In gezamenlijk overleg wordt dan besloten wat het beste is voor een kind.

Daarbij baseren de onderwijsgeevenden zich op argumenten en voorwaarden die zij gezamenlijk hebben opgesteld en die verwoord zijn in het gedeelte over het onderwijskundig beleid in het schoolplan. Dat is een document dat voor de meeste ouders niet bekend is. Wel voor de ouders in de medezeggenschapsraad (MR). De ouders van de school moeten echter wel weten welke regels (ook wel: overgangsnormen) gehanteerd worden bij de beslissing over wel of niet doubleren. Zoals hoeveel onvoldoendes een leerling mag hebben om toch over te gaan, of welk gemiddelde toegang geeft tot een hoger onderwijstype. Daarom moet de schoolgids daar informatie over

bevatten. Als het daar niet in staat, moet de MR daar op geattendeerd worden. Die moeten namelijk de schoolgids goedkeuren en dat mag natuurlijk niet als deze niet volledig is wat informatie aan ouders betreft.

3. Besef dat een kind op school andere resultaten kan laten zien dan thuis

Leraren kunnen vanuit hun professionaliteit beoordelen of een kind toe is aan een volgend leerjaar. Leraren weten namelijk wat er verwacht wordt van kinderen in een bepaald leerjaar. Daar hebben ouders geen zicht op. Zij kennen weliswaar hun kind het beste maar zij zijn geen professionals als het om onderwijs gaat. Bovendien functioneert een kind op school anders dan thuis. Leraren gaan af op wat zij gedurende de hele dag meemaken in het gedrag van het kind. Zij hebben er zicht op hoe een leerling reageert op een nieuwe situatie, of het zelfstandig aan zijn werk gaat, of het zich voldoende kan concentreren, of het in staat is samen te werken enzovoort.

4. Weet wat uw rechten zijn

Scholen zijn wettelijk verplicht om ouders te informeren over de vorderingen van de leerlingen. Ouders en school praten dus met elkaar over de ontwikkeling van het kind, de prestaties en het studiegedrag. In beginsel beslist de school uiteindelijk over overgaan en zittenblijven, omdat dit deel uitmaakt van het onderwijskundig beleid van een school. Er zijn gevallen bekend, waarbij in de schoolgids is vermeld dat ouders de beslissing nemen of hun kind al dan niet doorstroomt. Dit gebeurt echter bij hoge uitzondering. Het is ook een dubieus recht. Want waar wordt u als ouder op afgerekend als u - tegen de mening van de school in - beslist dat uw kind toch overgaat naar de volgende groep? En kunt u als ouders wel beslissen over wat - onderwijskundig gezien - goed is voor het kind?

De MR, waarin ook ouders zitting hebben en in het voortgezet onderwijs ook leerlingen, heeft instemmingsrecht over het schoolbeleid inzake overgaan en zittenblijven.

5. Overleg vroegtijdig met school

Maakt u zich zorgen over de ontwikkeling van uw kind op school en/of de tegenvallende schoolprestaties? Wacht niet af tot de leerkracht u oproept voor een gesprek. Met docenten in het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs is altijd een gesprek te plannen. In het voortgezet onderwijs loopt dit vaak via de klassenmentor. In het basisonderwijs kunt u gelijk een afspraak met de juf of meester maken. U kunt dit bijvoorbeeld doen naar aanleiding van een 10-minutengesprek. Wacht niet tot de volgende ronde 10-minutengesprekken, maar vraag al eerder om een vervolgspraak.

6. Wat kunt u doen als u het niet eens bent met de beslissing?

In overleg gaan! Dat is eigenlijk het enige. School en ouders moeten in gesprek gaan over de gegevens van de kind in het leerlingdossier en bespreken wat voor de leerling het beste lijkt. Komt u er niet uit met de leerkracht of mentor, dan vraagt u een gesprek aan met de schoolleiding, of uiteindelijk met het schoolbestuur. Uiteindelijk neemt school de beslissing ook al is dat tegen de wil van ouders in.

7. Blijf uw kind steunen

Natuurlijk heeft u regelmatig gesprekken met uw kind over de vorderingen op school. Over teleurstellingen of meevallers. Moedig uw kind aan om door te zetten en denk mee hoe uw kind het huiswerk het beste aan kan pakken.

Als het kind toch dreigt te blijven zitten, probeer u daar dan ook bij neer te leggen. Als u ziet dat uw kind en de school hun best doen, heeft het geen enkele zin om uw kind sancties op te leggen of op andere manieren onder druk te zetten. Het kind heeft de steun van thuis hard nodig en wil merken dat hij of zij bij zijn ouders terecht kan; juist als het naar eigen gevoel gefaald heeft op school.

8. Maak afspraken over huiswerk/taken in de vakantie

Sommige scholen geven leerlingen huiswerk/taken mee in de zomervakantie. Informeer bij school wat de status van deze thuisopdrachten is. Soms betekent het dat het leerlingen na de zomervakantie op grond van hun ingeleverde taak te horen krijgen of zij al dan niet overgaan. Dit gebeurt voornamelijk in het voortgezet onderwijs. In andere gevallen is het huiswerk bedoeld als steuntje in de rug en is er geen consequentie aan verbonden.

In beide situaties geldt overigens: een kind heeft behoefte aan rust en ontspanning. Even geen of zo min mogelijk deadlines en verplichtingen. Heb het met de docent over de inzet die school verwacht van het kind tijdens de vakantie. En hou zelf uw kind goed in de gaten: gedane afspraken moeten worden gedaan. Maar de boog kan en moet niet elke dag gespannen zijn: ontspanning staat in de vakantie voorop.

9. Kijk vooruit, hoe de beslissing ook uitpakt

Zowel het zittenblijven als het overgaan vragen om extra maatregelen wat betreft begeleiding van thuis of van school. Als een kind met de hakken over de sloot overgaat, is het raadzaam om bijles of huiswerkondersteuning (voortgezet onderwijs) voor bepaalde vakken te regelen. Stem af wat de mogelijkheden van school zijn. Welke ondersteuning mag u van de school zelf verwachten? En weten zij anders goede huiswerkinstituten of bijlesdocenten?

In sommige gevallen betekent doublure in het voortgezet onderwijs dat een leerling moet afstromen naar een lager onderwijsniveau, bijvoorbeeld van vwo naar havo wanneer een leerling twee maal dreigt te doubleren in dezelfde klas. U mag van school verwachten dat de school meedenkt over wat u kunt doen als uw kind voor een tweede keer dreigt te blijven zitten.

In het basisonderwijs kunt u denken aan extra begeleiding van een remedial teacher (RT) of deelname aan een training voor faalangstige kinderen. Wanneer een kind blijft zitten moet de school voor dit kind een handelingsplan opstellen. Met ouders is regelmatig overleg over de inhoud van dit handelingsplan. Hier staat beschreven welke extra ondersteuning wordt geboden.

10. En hoe zit het bij de overgang van de groepen 1, 2 en 3?

Vroeger was het zo dat kleuters die na 1 oktober vier jaar werden (en dus na die datum op school begonnen) automatisch in het nieuwe schooljaar weer in groep 1 terechtkwamen. Dit vanwege hun jonge leeftijd en om te waarborgen dat deze kinderen minstens twee volledige schooljaren in groep 1/2 doorbrachten. Deze 1 oktobergrens mag niet meer worden gehanteerd. De leerlingen moeten beoordeeld worden op hun cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling, op basis van door de school opgestelde criteria. Als een leerling groep 1 moet overdoen, dan moet de school aantonen

op basis van welke criteria de leerling niet voldoet aan de overgangsnormen en moet voor deze leerling een handelingsplan worden opgesteld.

Er zijn geen landelijke richtlijnen voor de beoordeling of een kind toe is aan groep 3. Steeds meer scholen werken met voortgangstoetsen voor kleuters. Dit houdt in dat alle kinderen meerdere keren (2 of 3) per schooljaar een aantal testjes doen in de klas. Het Cito beoordeelt de antwoorden in de niveaus A (het hoogst) tot E (het laagst). Dit soort testen meet vaardigheden als logisch denken, woordenschat en tellen. Ook op sociale en emotionele aspecten (bijvoorbeeld de zelfstandigheid, het concentratievermogen en de speelsheid) van het kind wordt gelet.

Veel scholen hebben in hun schoolgids vermeld welk beleid zij voeren op het punt van overgang groep 2 naar groep 3.

Meer informatie van OUDERS VAN WAARDE

- Raad&Daad-brochure 'Huiswerkbeleid' met handige informatie voor ouder – en medezeggenschapsraden.
- Brochure 'Samen leren' over het aanleren van bepaalde vaardigheden bij je kind die belangrijk zijn om goed mee te kunnen komen op school.
- HELPI Brochure 'Hoe begeleid ik mijn kind bij huiswerk?' met praktische info over hoe je je kind het beste kunt helpen met huiswerk.
- Downloadfolder 'Leuk leren in de zomervakantie' met educatieve (web)tips voor ouders van basisschoolkinderen.

OUDERS VAN WAARDE, januari 2014

OUDERS VAN WAARDE is de landelijke organisatie van en voor ouders, ouder- en medezeggenschapsraden in het christelijk, katholiek en oecumenisch onderwijs. Kijk voor meer informatie op www.ouders.net.

OUDERS VAN WAARDE | Postbus 125 | 3970 AC Driebergen | 0343 513434 | www.ouders.net

